

JIZZAX VILOYATI MISOLIDA TRANSPORT EKOLOGIYASINING AHVOLI XUSUSIDA

Muxabbat Quryazova Shuxrat Qizi

Jizzax politexnika instituti, 1-bosqich talabasi

email: muxabbat0318@gmail.com tel: +998 (97) 073-58-18

Gapparov Bexzod Nematillayevich

Jizzax politexnika instituti, "Muhandislik va kompyuter grafikasi"

kafedrasi katta o'qituvchisi

email: bexzodgapprov132@gmail.com tel: +998 (99) 556-06-50

Annotatsiya: Mazkur maqolada Jizzax viloyatidagi transport ekologiyasining hozirgi holati tahlil qilinadi. Jizzaxda transport tizimi va uning ekologik ta'siri haqida ma'lumotlar taqdim etiladi. Shuningdek, transport sohasidagi ifloslanish, havo sifatining yomonlashishi va atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar ko'rib chiqiladi. Maqolada ekologik toza transport vositalari, energiya samaradorligini oshirish, va ularning tabiiy resurslarni tejashga qaratilgan chora-tadbirlar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Jizzax viloyati, transport ekologiyasi, ifloslanish, havo sifati, ekologik toza transport, energiya samaradorligi, atrof-muhit, transport tizimi.

Abstract: This article analyzes the current state of transport ecology in the Jizzakh region. It presents data on the transport system and its ecological impact. Issues such as pollution, deterioration of air quality, and measures to reduce environmental impact are discussed. The article also explores eco-friendly transport options, energy efficiency improvements, and measures to conserve natural resources.

Keywords: Jizzakh region, transport ecology, pollution, air quality, eco-friendly transport, energy efficiency, environment, transport system.

Jizzax viloyati, O'zbekistonning markaziy qismida joylashgan bo'lib, uning transport tizimi mintaqaning iqtisodiy faoliyatida muhim ahamiyatga ega. Hozirgi kunda viloyatda transport infratuzilmasining rivojlanishi, uning ekologik ta'siri va havo sifati masalalari jiddiy e'tibor talab qilmoqda. Viloyatda avtomobil, temir yo'l va havo transportining o'zaro bog'lanishi orqali iqtisodiy o'sishning ta'minlanishi har qachongidan ham dolzarb ahamiyatga ega bo'lgan. Ammo, shu bilan birga, transport tizimining kengayishi va avtomobillarning ko'payishi natijasida ekologik muammolar ham yuzaga kelmoqda. Atmosfera havo sifatining yomonlashishi, atrof-muhitning ifloslanishi va iqlim o'zgarishiga ta'siri kabi masalalar bugungi kunda har bir mintaqaning asosiy ekologik muammolaridan biri sifatida qaraladi. Ushbu maqolada Jizzax viloyatidagi transport ekologiyasining hozirgi holati, uning ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik ta'siri tahlil qilinadi.

Jizzax viloyatida transport ekologiyasi muammolari ekologik ifloslanish, shovqin darajasi va transport tizimining samaradorligi kabi masalalarni o'z ichiga oladi. Avtomobil transportidan kelib chiqadigan chiqindilar havoni ifloslantirishi, sog'liq va

atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Jamoat transportining rivoji, velosiped va piyoda yo'llarining kengaytirilishi, shuningdek, elektr va gibrid avtomobillarni joriy etish orqali bu muammolarni bartaraf etish imkoniyati mavjud.

Yoshlarning faol ishtiroki va ekologik ta'limni oshirish orqali jamiyatda xabardorlikni kuchaytirish, shuningdek, davlat siyosatining qo'llab-quvvatlashi zarur. Ekologik qonunchilikni kuchaytirish va transport sohasida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, havoning ifloslanishini kamaytirishga va atrof-muhitni himoya qilishga yordam beradi. Ushbu tadqiqot, Jizzax viloyatidagi transport ekologiyasining hozirgi holatini tahlil qilish va kelajakda qanday o'zgarishlar qilish mumkinligini ko'rsatadi.

Demak, hozirgi kunga kelib Jizzax viloyatida transport ekologiyasining ahvoli haqida batafsil ma'lumot quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Transportning ekologik ta'siri.

Havoning ifloslanishi: Jizzax viloyatida transport faoliyati natijasida havoga chiqariladigan zararli gazlar, ayniqsa, avtomobillardan chiqadigan karbon dioksid (CO_2), azot oksidi (NO_x) va boshqa ifloslantiruvchi moddalarning ko'payishi muammosi mavjud.

Shovqin darajasi: Transport vositalarining ko'payishi shovqin darajasini oshirib, jamoatchilik salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

2. Transport tizimining rivoji.

Jamoat transporti: Jamoat transporti tizimining rivojlanishi ekologik ta'sirni kamaytirishi mumkin. Jizzax viloyatida jamoat transporti xizmatlarini yaxshilash orqali avtomobil oqimini kamaytirish imkoniyati mavjud.

Velosiped va piyoda yo'llarini rivojlantirish: Ekologik transportni rag'batlantirish uchun velosiped va piyoda yo'llarini kengaytirish zarur.

3. Yoshlar faoliyati.

Ekologik ta'lim: Yoshlar orasida ekologik ta'limni oshirish orqali transport muammolari va ularga qarshi kurashda faol ishtirok etishlariga yordam berish mumkin.

Ijtimoiy tashabbuslar: Yoshlar ekologik tadbirlarda, masalan, tozalash kampaniyalari va boshqa tadbirlarda ishtirok etish orqali jamoatchilik xabardorligini oshirishlari mumkin.

4. Innovatsion texnologiyalar.

Elektr va gibrid avtomobillar: Elektr va gibrid avtomobillarni joriy etish orqali transportning ekologik ta'sirini kamaytirish mumkin. Jizzax viloyatida bunday transport vositalarini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

O'zgartirish va modernizatsiya: An'anaviy transport vositalarini ekologik toza texnologiyalar bilan modernizatsiya qilish, masalan, gaz yoki elektr energiyasiga o'tkazish.

5. Davlat siyosati.

Ekologik qonunchilik: Davlat ekologik qonunlarni kuchaytirishi va transport sohasida ekologik nazoratni kuchaytirishi lozim.

Subsidiyalar va rag'batlantirish: Davlat tomonidan elektr va gibrid avtomobillarni xarid qilish uchun subsidiyalar berilishi, shuningdek, jamoat transportiga rag'batlantirish siyosati amalga oshirilishi zarur.

6. Ijtimoiy fikrlash.

Jamoatchilik fikri: Transport ekologiyasi haqida jamoatchilik fikrini o'rganish va muhokama qilish orqali jamiyatni xabardor qilish muhim. Ushbu maqsad uchun ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar faol foydalanilishi kerak.

Xo'sh, viloyatimizda bu borada yoshlarni o'rni qanaqa bo'layapti degan savol tug'ilishi aniq bo'lganligi bois, bu brada gapiradigan bo'lsak quyidagilarga ega bo'lamiz.

Jizzax viloyatida transport ekologiyasini yaxshilashda yoshlarning o'rni juda muhimdir. Ular quyidagi jihatlar orqali faol ishtirok etishlari mumkin:

Birinchidan, ekologik ta'lim yo'nalishida:

O'quv dasturlari: Yoshlar ekologik muammolar, transportning atrof-muhitga ta'siri va yechimlari haqida ta'lim olishi zarur. Mahalliy oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari bu borada ta'lim berish uchun dasturlar ishlab chiqishi mumkin.

Ikkinchidan, ijtimoiy tashabbuslar yo'nalishida:

Ekologik tadbirlar: Yoshlar atrof-muhitni muhofaza qilish, tozalash kampaniyalari va boshqa ekologik tadbirlarda ishtirok etib, jamoatchilikda xabardorlikni oshirishga yordam berishi mumkin.

Jamoat loyihalari: Yoshlar transport muammolariga yechimlar taklif etuvchi loyihalar ishlab chiqishi va jamoatchilikni jalb qilishi mumkin.

Uchinchidan, innovatsion g'oyalar yo'nalishida:

Texnologik g'oyalar: Yoshlar yangi g'oyalar va texnologiyalarni yaratishda faol ishtirok etishi, elektr va gibrid avtomobillarni rivojlantirish bo'yicha innovatsiyalarni ilgari surishi mumkin.

Startaplar: Transport sohasida startap loyihalari yaratish orqali ekologik muammolarni hal qilishda ishtirok etish imkoniyatlari mavjud.

To'rtinchidan, jamoat fikri:

Ommaviy axborot vositalari: Yoshlar ijtimoiy tarmoqlarda va ommaviy axborot vositalarida ekologik masalalar haqida ma'lumot berish orqali jamoatchilik fikrini shakllantirishda rol o'ynashlari mumkin.

Tadbirlar va ko'rgazmalar: Yoshlar transport ekologiyasi mavzusida tadbirlar va ko'rgazmalar o'tkazish orqali o'z g'oyalarini taqdim etishi mumkin.

Beshinchidan, davlat siyosati yo'nalishida:

Faol ishtirok: Yoshlar davlat ekologik dasturlarida faol ishtirok etishlari va o'z takliflarini bildirishlari muhimdir. Bu, ularning ovozi kuchaytiradi va siyosatga ta'sir ko'rsatishga yordam beradi.

Demak, Jizzax viloyatida transport ekologiyasining rivojlanishida yoshlar faol ishtirok etishi, ularning o'rni va hissasi muhim ahamiyatga ega. Ularning g'oyalari, innovatsiyalari va faoliyati orqali viloyatning ekologik muammolarini hal qilishda katta

yutuqlarga erishish mumkin. Yoshlar, nafaqat kelajak avlodi, balki bugungi kunda ham ekologik o'zgarishlar va yaxshilanishlar uchun kuchli kuchdir.

Xulosa o'rnida aytib o'tish joizki, Jizzax viloyatida transport ekologiyasining ahvoli jiddiy e'tiborni talab qiladi. Havoning ifloslanishi, shovqin darajasi va transport tizimining samaradorligi kabi masalalar ekologik muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday muammolarni hal qilish uchun yoshlarning faolligi, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va davlat siyosatining qo'llab-quvvatlashi zarur.

Jizzax viloyatidagi transport tizimi so'nggi yillarda sezilarli darajada rivojlanib, iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biriga aylangan. Biroq, bu o'sish bilan birga, ekologik muammolar ham yuzaga kelgan. Transport vositalarining ko'payishi, yomon sifatli yo'llar va kam samarali transport tizimi havoning ifloslanishiga olib kelmoqda. Shuningdek, avtoulovlar tomonidan chiqariladigan gazlar va atrof-muhitga ta'sirlar Jizzax viloyatida ekologik xavflarni oshirishga olib kelmoqda. Ushbu holatni yaxshilash uchun zamonaviy transport infratuzilmasini yaratish, ekologik toza transport vositalarini joriy etish va transport tizimining samaradorligini oshirish zarur. Shuningdek, atrof-muhitni himoya qilish uchun muqobil energiya manbalarini va ekologik texnologiyalarni kengaytirish muhimdir. Kelajakda Jizzax viloyatida transport ekologiyasining holatini yaxshilash va barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun integratsiyalashgan yondoshuvlar va ilg'or texnologiyalarni joriy etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tursunov S. "Transport va ekologiya: muammolar va yechimlar". "Ekologik tadqiqotlar" nashriyoti. 2021 yil. 45-67 betlar.
2. Qodirova D. "Yoshlar va ekologik ong: Jizzax viloyati misolida". "O'zbekiston ekologiyasi" nashriyoti. 2022 yil. 15-30 betlar.
3. Abdullayeva N. "Innovatsiyalar va yoshlar: ekologik transportning kelajagi". "Yoshlar va texnologiya" nashriyoti. 2022 yil. 35-55 betlar.
4. Karimov M. "Jamoat transporti va uning atrof-muhitga ta'siri". "Transport va rivojlanish" nashriyoti. 2023 yil. 20-50 betlar.
5. Murodov A. "Jizzax viloyatida ekologik muammolar va yoshlarning roli". "Iqtisodiy va ekologik tadqiqotlar" nashriyoti. 2023 yil. 10-25 betlar.
6. J.A.Qosimov, M.A.Aynaqulov, B.N.Gapparov, A.Ya.Xatamov, B.B.Xudoyberdiev Development of methods for improving the lessons of information technology on the basis of graphic programs //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing, 2022. – T. 2432. – №. 1.
7. M.A.Aynaqulov, A.M.Soatov, B.N.Gapparovlar. "Muhandislik grafikasi". O'quv qo'llanma. "Shafoat nur fayz" nashriyoti. 2023 yil.
8. Aynakulov, M., Gapparov B., Soatov A., Mukhitdinov A. Cooperative cluster in transport enterprises of Jizzak Region, its application and mutual acceptance AIP Conference Proceedings, 2024, 3045(1), 050018